

Broedvogelmonitoring Project 2025

PLOT 5664 LOGTSE VELDEN

Vogelwerkgroep Boxtel | Jan Albert Hellings | 30 november 2025

Samenvatting

Dit jaar hebben we met de Vogelwerkgroep van de Natuurwerkgroep Boxtel op verzoek van Natuurmonumenten (beheerseenheid Midden-Brabant), een broedvogelmonitoring bijzondere soorten (BMP - B) uitgevoerd in het gebied Logtse velden. Eerder werd dit gebied al door Henk Sierdsema van SOVON gemonitord in 2019 en in 2014.

Het gebied Logtse velden is ongeveer 72 hectaren groot. Het centrale gedeelte omvat het stroomdal van de Beerze, omgeven door hoge Eiken en Populieren. De afgelopen jaren is een deel van de loop van de Beerze aangepast om meer meanders te krijgen en zo meer water vast te houden voor het stroomafwaarts gelegen gedeelte van de Beerze. Aan weerszijden van de beek vinden we de beroemde blauwgraslanden, die omgeven worden door uitgebreide wilgenstruwelen en, langs de randen van het gebied, gemengd (oud, gedeeltelijk nat, gedeeltelijk droog) bos met voornamelijk eik, berk en grove den. Het gebied wordt in het zuiden begrensd door de Logtse baan, in het noorden door de Brinksdijk, in het oosten door de Heiloo en aan de westkant ligt het Winkelsven. Het gebied werd van oudsher gebruikt als hooiland en er zijn dus in principe van verschillende kanten toegangswegen die het mogelijk maken op wagens het hooi af te voeren.

Door de extreem natte winter was het hele gebied bij het begin van de tellingen overstroomd, op alle weides stond 20 – 40 cm water. Door het droge voorjaar verbeterde deze situatie snel zodat we bij alle latere tellingen het hele gebied voldoende hebben kunnen doorkruisen.

Figuur 1. Overstroomde Beerze, 26 februari 2025

We hebben 10 (meest vroege) ochtendbezoeken gebracht en 3 avondbezoeken waaronder eentje in februari speciaal voor de uilen. Alles bij elkaar zijn 14 leden van de vogelwerkgroep een of meerdere keren mee op pad geweest.

In het algemeen komen de resultaten uit 2025 goed overeen met die uit 2019 en 2014. We deden waarnemingen van 84 soorten, waarvan 53 soorten een territorium hadden in ons gebied. De aantallen van enkele zeer algemene soorten was aardig constant over de jaren, zoals van de Zwartkop (52, 41, 42 in resp. 2014, 2019 en 2025) en de Tjiftjaf (niet geteld in 2014, 36 in 2019 en 46 in 2025). In AviMAP (de software van SOVON om de tellingen uit te werken en op te slaan) worden ook de tracks van de gelopen routes opgeslagen en ook daaruit was af te lezen dat de dekking van de tellingen van 2019 en 2025 goed overeenkwamen.

Op basis daarvan kunnen we dus de resultaten over de jaren goed vergelijken en trends aflezen. Zo zien we een gestage toename van typische bosvogels zoals de **boomkruiper** en de **bonte vliegenvanger**. Dit past bij het ouder worden van het bos en komt overeen met de trend die we over de hele Kampina zien. Het aantal **appelvinken** en **goudvinken** bleef gelijk.

Daarnaast deden ook de verwachte riet- en struweel –vogels, zoals de **kleine karekiet**, de **rietgors**, de **grasmus** en de **bosrietzanger** het goed en we zagen ook een mooi aantal **blauwborsten** en **sprinkhaanzangers**. Tegen die trend in zagen we een sterke afname van het aantal **fitissen**. Dat zagen we ook in ons andere telgebied (Smalwater – Kleine Aa, plot 6735). Een nieuwkomer was de **Cetti's zanger**, die vanuit de Biesbosch steeds verder oprukt. Er zijn helaas ook leuke vogels verdwenen, waarvan de **nachtegaal** er eentje is die hier 25 jaar geleden nog zeer talrijk was. Gelukkig was nog wel de **wielewaal** aanwezig met 2 territoria. Dat blijft toch altijd een van onze favoriete vogels.

Spechten deden het ook goed. Zoals we vaker zien neemt het aantal **grote bonte spechten** wat af, terwijl de **middelste bonte specht** juist toeneemt. **Kleine bonte spechten**, maar ook **spreuwen** en **holenduiven** weten de grote oude populieren te vinden die langs de Beerze staan. **Groene en zwarte specht** zijn ook waargenomen, of ze ook echt broeden in het gebied is onzeker.

Roofvogels waren vertegenwoordigd door **buizerd** en **sperwer**, er waren waarnemingen van **havik**, **bruine kiekendief** en **wespendief**, maar dat leverde geen territorium op.

Een nieuwe ontwikkeling die duidelijk invloed had op ons resultaat is het dempen van de Heiloo, waardoor een vrij grote stilstaande waterpartij is ontstaan in de hoek tegen de Brinksdijk aan. Hoewel dit uiteindelijk in juli ook is drooggefallen leverde dit maar liefst 5 broedgevallen op van de **dodaars** (die het elders op de Kampina moeilijk heeft), naast 12 paartjes **wilde eend**, 5 paartjes **waterhoen** en 2 broedende **meerkoeten**. Ook zagen we hier zeer regelmatig **ijsvogels**, **witte kwikstaarten** en de **grote gele kwikstaart**. In de bosschages er omheen **blauwborst**, **rietgors** en **rietzanger**. Zo blijkt dus eigenlijk onbedoeld een heel mooi biotoopje te zijn ontstaan, hopelijk blijft dat ook in de toekomst in stand.

De avondbezoeken leverden in eerste instantie in februari een roepend mannetje **bosuil** op. Leuk was dat bij een avondbezoek in juni jonge **bosuilen** werden gehoord in het aangrenzende bos. Bij de avondbezoeken in juni en juli werd slechts 1 **houtsnip** waargenomen. Wel werden er twee keer foeragerende **nachtzwaluwen** gezien.

Conclusies uit het onderzoek zijn vooral dat bij het huidige beheer weinig lijkt over te blijven van het typische karakter van de blauwgraslanden. Van de flora die hier bij hoort zoals **blauwe**

zegge, spaanse ruiter, blauwe knoop is weinig over, en voor zover aanwezig wordt het volledig overwoekerd door andere grassen en riet, plaatselijk door interessantere soorten als watermunt en verschillende soorten **tandzaad**. Voor de diversiteit aan vogelsoorten betekent dit dat er eigenlijk geen kans is voor grondbroeders en weidevogels. Het is wel zeer rijk aan struweel- en moerasvogels, met de **Cetti's zanger** als nieuwkomer. Spechten en ook andere holenbroeders doen het goed in de steeds ouder wordende bomen. Roofvogels worden wel gezien in het gebied maar door de hoge waterstand lijkt er weinig kans op aanwezigheid van voldoende prooidieren als muizen en mollen. Interessant is de ontwikkeling van een waterpartij tegen de Brinksdijk aan waar vroeger de Heilooop liep. Naast 5 territoria van de **dodaars** waren hier talrijke interessante waarnemingen van o.a. **ijsvogels, grote gele kwikstaart, lepelaars, ooievaar, rietzanger, blauwborst**. Het is zeker de moeite waard dit stukje natuur speciale aandacht te geven.

Figuur 2. Bijna drooggevalle grote centrale weide, 8 maart 2025

Met opmerkingen [JH1]:

Inleiding

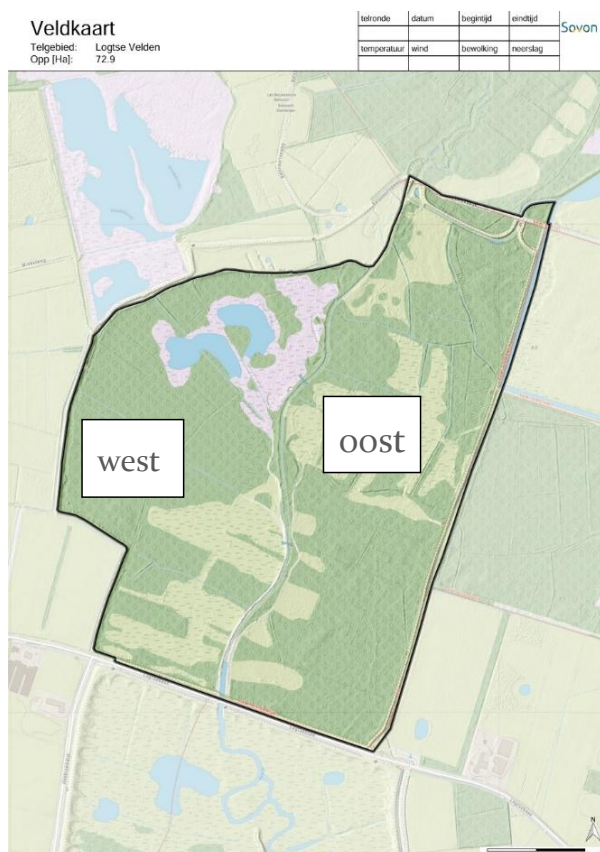
De Vogelwerkgroep van de Natuurwerkgroep in Boxtel is in februari 2025 gestart met een broedvogelmonitoring (BMP) in het gebied Logtse velden (SOVON Plot 5664). Dit gebeurde op verzoek van en in overleg met Gijs Clements, coördinator monitoring projecten van Natuurmonumenten beheerseenheid Midden-Brabant. Eerder werd dit gebied al gemonitord door Henk Sierdsema van SOVON (2019 en 2014). Onze resultaten worden vergeleken met gegevens van die eerdere studies om trends in de ontwikkeling van de vogelstand in het gebied vast te kunnen stellen.

Figuur 3. Drooggevallen centrale weide,

HET ONDERZOCHETE GEBIED

Het gebied Logtse velden is een onderdeel van het Natura 2000 gebied van de Kampina – Oisterwijkse bossen en vennen.

Figuur 4. Kaart met verdeling in twee delen, westelijk en oostelijk van de Beerze

Het gebied is 72,9 ha groot en is gelegen tussen de Brinksdijk aan de noordkant, de Logtse baan in het zuiden, de gedempte Heiloo in het Oosten en het Winkelsven in het westen. Het gebied is afgesloten voor het publiek en in het algemeen moeilijk begaanbaar. Alleen naar de (blauw-)graslanden zijn paden om met maaimachines en hooiwagens gras te kunnen maaien en af te voeren.

Het gebied is vooral bekend om zijn blauwgraslanden (beemden) die normaliter in de winterperiode overstroomd worden door de centraal door het gebied lopende Beerze. De graslanden worden omzoomd door uitgebreide wilgenstruwelen en stroken met hoogopgaand

rietgras. Op de dijkes langs de Beerze vinden we steeds ouder en hoger worden bomen, vooral populier, berk en eik. Op de drogere delen vinden we gemengd bos met grove den, eik en berk.

Het gebied werd verdeeld in 2 stukken, die door twee groepen tellers zoveel mogelijk simultaan geteld werden.

Figuur 5. Koude ochtend in mei, 21 mei 2025

Methoden

Er werd een BMP -B (bijzondere soorten) uitgevoerd. Hieronder de lijst Bijzondere soorten van SOVON met toevoegingen (geel gemarkeerd) van soorten die karakteristiek zijn voor het onderzochte gebied.

LIJST VAN GETELDE SOORTEN

Tabel 1. Lijst van getelde vogelsoorten tijdens de BMP in Groot Vak 2024.

Lijst van vogelnamen op alfabet met fusieafstand BMP- B 2025					
Vogelnaam	Afk.	fusie-afstand		Vogelnaam	Afk. Fusie-afstand
Aalscholver (Grote)	Aal	500		Knobbelzwaan	KnZ 2500
Appelvink	AV	300		Koekoek	Koe nvt
Baardman	BM	500		Kokmeeuw	KoM 500
Bergeend	BE	2500		Krakeend	KrE 1000
Blauwborst	BB	200		Kramsvogel	KV 500
Blauwe Reiger	Blr	500		Kruisbek	KB 500
Bonte Vliegenvanger	BVL	200		Kuifeend	KE 1000
Boomklever	BKL	300		Kuifmees	Kf 300
Boomkruiper	BKr	200		Kwartel	Kw 1000
Boomleeuwerik	BL	300		Matkop	Mat 500
Boompieper	BP	200		Merel	M 200
Boomvalk	BV	500		Middel bonte specht	MBS 500
Bosrietzanger	B	100		Nachtegaal	N 200
Bosuil	BU	500		Nachtzwaluw	NZ 300
Braamsluiper	BS	300		Nijlgans	Nga 2500
Brandgans	BgA	2500		Oeverzwaluw	OZ 500
Bruine kiekendief	BrK	1000		Paapje	Paap 200
Buizerd	Bui	1000		Patrijs	Pa 500
Canadese Gans (Grote)	CGa	2500		Porseleinhoen	PH 300
Cetti's zanger	CZ	300		Putter	Pu 300/500
Dodaars	DD	500		Raaf	Rf 1500
Draaihals	DH	500		Ransuil	RU 500/1000
Engelse kwikstaart	Ekw	300		Rietgors	RG 200
Europese kanarie	EK	300		Rietzanger	RZ 200
Fitit	F	100		Ringmus	RM 200
Fluiter.	FL	200		Roerdomp	RD 1000
Fuut	Fu	1000		Roodborsttapuit	Rta 200
Gaai	Gaai	300		Rouwkwikstaart	Rouw 300
Geelgors	GG	300		Scholekster	Sc 1000
Gekraagde Roodstaart	GR	200		Sijs	Sijs 300
Gele Kwikstaart	GKw	300		Snor	Sn 200
Goudhaan	GH	100		Sperwer	Sp 500/1000
Goudvink	GV	500		Spotvogel	SV 200
Grasmus	GM	200		Spreeuw	S 100
Graspieper	GP	300		Sprinkhaanzanger	SZ 200
Grauwe Gans	Gga	2500		Staartmees	SM 500
Grauwe gors	GrG	500		Tafeleend	TE 1000
Grauwe klauwier	GKI	500		Tapuit	Ta 200
Grauwe Vliegenvanger	GVI	200		Tijftjaf	Tj 200
Groene Specht	GS	1000		Torenvalk	TV 500
Groenling	G	300		Tuinfluiter.	T 200
Grote Bonte Specht	GBS	500		Tureluur	Tu 1000

Grote gele kwikstaart	GGK	500	Turkse Tortel	TT	300
Grote Lijster	GL	500	Veldleeuwerik	VL	300
Grote Zilverreiger	GrZi	1000	Velduil	VU	1000
Grutto	Gr	1000	Visdief	VD	500
Havik	Ha	1000	Vuurgoudhaan	VGH	200
Heggenmus	HM	200	Waterral	WR	200
Holenduif	Hol	300	Watersnip	WS	1000
Houtduif	HD	300	Wespendief	WD	1000/2000
Houtsnip	HS	1000	Wielewaal	Wie	500
Ijsvogel	Ijs	2000	Wilde eend	WE	1000
Kauw	Ka	300	Witte kwikstaart	WKw	300
Keep	Keep	200	Wulp	Wu	1000
Kemphaan	KH	1000	Zanglijster	Z	300
Kievit	Ki	1000	Zomertaling	ZT	1000
Kleine Karekiet	KK	100	Zwarte kraai	ZKr	500
Kleine Barmsijs	Barm	500	Zwarte Mees	ZM	300
Kleine Bonte Specht	KBS	300	Zwarte roodstaart	ZR	200
Kleine Plevier	KPL	1000	Zwarte Specht	ZS	600
Kneu	KN	500	Zwartkop	ZK	200

☐ : Toegevoegde soorten

NB: Alle overige (zeer) zeldzame soorten ook vermelden!

Figuur 6. Grote zilverreigers, 8 maart 2025

BEZOEKSCHEMA EN ROUTES

Het gedeelte Logtse velden van de Kampina is niet toegankelijk voor publiek. We hebben besloten de tellingen op woensdagen en zaterdag uit te voeren met tussenpozen van 10-11 dagen. Een enkele keer is door weersomstandigheden van dit schema afgeweken. De tijden in onderstaand schema zijn afgerond op 5 minuten. We verzamelden steeds van te voren bij de Theresiakerk in Lennisheuvel en verplaatsten ons per fiets naar het onderzoeksgebied. Aanvankelijk werd het gebied verdeeld in een noordelijke en een zuidelijke helft, maar toen het gebied zo ver opgedroogd was dat we de hele lengte van de Beerze over de oever begaanbaar werd hebben we de splitsing langs de Beerze laten lopen waardoor we een west en een oost deel kregen.

*)

Tabel 2. Gerealiseerde bezoeken aan het gebied Logtse velden 2025

Datum	Tijd	Weer	Bijzonderh	GEDEELTE / STARTPUNT	
				noord/OOST	Zuid/WEST
Ma 17 feb	19.00		uilentelling	gezamenlijk	
Wo 26 feb	9.00		verkenning	gezamenlijk	
Za 8 mrt	7.00			gezamenlijk	
Wo 19 mrt	6.30			HJ*) - 4	GS - 3
Za 29 mrt	6.00			GS - 1	JAH - 2
Wo 9 apr	7.00		Zomertijd	HJ - 3	GS - 4
Za 19 apr	6.30			JAH - 4	HJ - 3
Wo 30 apr	6.00			GS -1	JAH -2
Za 10 mei	5.45			HJ -3	GS -4
Wo 21 mei	5.30			JAH - 4	HJ - 3
Za 31 mei	5.00			GS - 1	JAH - 2
Wo 11 juni	21.00		Avond *	HJ - 3	GS - 4
Za 21 juni	4.30			JAH - 4	HJ - 3
Wo 2 juli	21.00		Avond *	GS - 1	JAH - 2
Za 12 juli	8.00			HJ - 3	GS - 4
Wo 23 juli	21.00		Avond *	JAH - 4	HJ - 3

Hoofdteller

Zoveel als praktisch mogelijk was, werden er afwisselend verschillende startpunten gebruikt bij de tellingen op verschillende data.

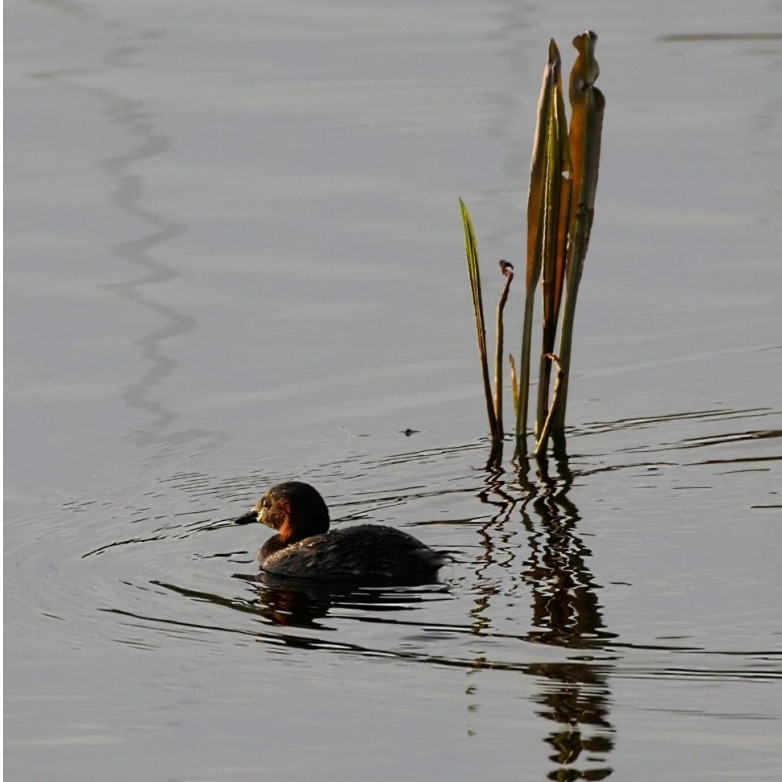
Tellers

Gerard Somers (GS), Jan Albert Hellings (JAH), Gerda Hellings (GH), Hans Janssen (HJ), Betsie van Leeuwen (BvL), Huub Meertens (HM), Ad Sleenhoff (AS), Pieter Wesselink (PW), Elly Voets (EV), Chris Snik (CS), Rieneke van Bochove (RvB), Riek van de Bekerom (RB), Harry Eijkemans (HE), Bas van Geffen (BV), Andre Eijkemans (AE)

Routes

Zoveel als praktisch mogelijk werden er afwisselend verschillende startpunten gebruikt bij de tellingen op verschillende data.

Op de droogvallende weides kreeg met name het rietgras en verschillende zegges kans om snel omhoog te schieten zodat uiteindelijk dat weer een probleem werd om hier voldoende diep in het gebied te kunnen doordringen. Maar alles bij elkaar hebben we het gebied voldoende dekkend kunnen onderzoeken.

Figuur 8. Dodaars op de oude gedempte Heiloo, 9 april 2025

Resultaten

RESULTATEN IN VERGELIJKING MET VOORGAANDE JAREN: TRENDS

Algemeen.

Er werden 9 vroege ochtendtellingen, 2 latere tellingen en 3 avondtellingen gehouden, verdeeld over het broedseizoen van februari tot en met juli. Daarmee voldoet deze BMP aan de voorwaarden van de Handleiding Broedvogelmonitoring van SOVON 2016 en kan deze BMP gebruikt worden om de stand van de broedvogels in dit gebied vast te stellen. Voor de directe vergelijking met resultaten van vorige jaren komen de tellingen uit 2014 en 2019 in aanmerking.

In de onderstaande tabel worden de aantallen territoria weergegeven zoals die voor de jaren 2014, 2019 en 2025 werden bepaald met behulp van het AviMap programma.

Soort	2014	2019	2025
Aalscholver	0	0	0
Appelvink	3	4	3
Barmsijs (Grote of Kleine)	0	0	0
Bijeneter	0	0	0
Blauwborst	7	3	6
Blauwe Kiekendief	0	0	0
Blauwe Reiger	0	0	0
Boerenwaluw	0	0	0
Bonte Vliegenvanger	0	1	14
Boomklever	8	7	7
Boomkruiper	20	13	32
Boomleeuwerik	0	0	0
Boompieper	3	4	5
Boomvalk	0	0	0
Bosrietzanger	4	15	16
Bosuil	2	3	1
Bruine Kiekendief	0	0	0
Buizerd	2	1	2
Cetti's Zanger	0	0	2
Dodaars	0	0	6
Ekster	1	0	0
Fitis	NT	31	12
Gaai	5	2	6
Geelgors	0	0	0
Gele Kwikstaart	0	0	0
Gierzwaluw	0	0	0
Goudhaan	0	0	0
Goudvink	5	3	5
Grasmus	15	10	21
Graspieper	0	0	2
Grauwe Gans	15	10	8

Grauwe Vliegenvanger	5	2	1
Groene Specht	2	1	3
Groenling	0	0	0
Groenpootruiter	0	0	0
Grote Bonte Specht	11	12	7
Grote Canadese Gans	2	0	1
Grote Gele Kwikstaart	0	0	1
Grote Lijster	2	0	0
Grote Zilverreiger	0	0	0
Havik	1	0	0
Heggenmus	9	12	9
Holenduif	2	2	5
Houtduif	5	7	8
Houtsnip	0	1	1
Ijsvogel	0	2	1
Kauw	0	0	0
Keep	0	0	0
Kievit	0	0	0
Kleine Bonte Specht	5	6	5
Kleine Karekiet	11	7	15
Kleine Plevier	0	0	0
Knobbelzwaan	0	0	0
Koekoek	3	3	3
Kokmeeuw	0	0	0
Kolgans	0	0	0
Koperwiek	0	0	0
Kraanvogel	0	0	0
Krakeend	1	0	0
Kramsvogel	0	0	0
Kruisbek	0	0	0
Kuifeend	0	0	0
Kuifmees	0	0	0
Lepelaar	0	0	0
Matkop	8	6	8
Meerkoet	1	0	2
Merel	NT	NT	24
Middelste Bonte Specht	1	1	4
Nachtegaal	1	0	0
Nachtzwaluw	0	0	1
Nijlgans	0	0	1
Ooievaar	0	0	0
Pijlstaart	0	0	0
Putter	1	0	2
Raaf	0	0	1
Rietgors	2	1	4
Rietzanger	0	0	1
Ringmus	1	2	0

Roerdomp	1	0	0
Roodborsttapuit	0	0	0
Slechtvalk	0	0	0
Slobeend	2	0	0
Smient	0	0	0
Sperwer	0	0	1
Spotvogel	0	1	0
Spreeuw	7	1	7
Sprinkhaanzanger	0	1	4
Staartmees	7	6	6
Tafeleend	0	0	0
Tjiftjaf	NT	36	46
Torenvalk	0	0	0
Tuinfluiter	36	16	21
Turkse Tortel	0	0	0
Veldleeuwerik	0	0	0
Vuurgoudhaan	0	0	1
Waterhoen	0	1	5
Waterral	1	1	2
Watersnip	0	0	0
Wespendief	1	0	0
Wielewaal	1	2	2
Wilde Eend	4	3	12
Wintertaling	0	0	0
Witgat	0	0	0
Witte Kwikstaart	0	0	3
Wulp	0	0	0
Zanglijster	6	8	8
Zwarte Kraai	0	0	2
Zwarte Ooievaar	0	0	0
Zwarte Specht	0	0	0
Zwartkop	52	41	42

	TOENAME	
	AFNAME	
	NIEUW	
	VERDWENEN	
NT	niet geteld	

BESPREKING VAN DE TREND IN ENKELE LANDSCHAPSTYPES

(Blauw-)graslanden en omringende bosschages

Bij aanvang van de tellingen in februari stonden de graslanden (beemden) onder 20 -40 cm water uit de Beerze. Na het droogvallen in maart waren er bij het doorlopen van het gebied talrijke **watersnippen** die opvlogen. Verder meerdere **grauwe ganzen**, **Canadese ganzen** en **nijlganzen**. In de bomen ook regelmatig **blauwe reigers** en **grote zilvereigers**. Uiteindelijk waren er in dit stuk van geen van deze soorten broedgevallen. Langs de overblijvende poelen (die later alsnog drooggefallen zijn) waren regelmatig waarnemingen van **witgatjes**, **witte kwikstaart** en **graspieper** (2 territoria). In het begin waren er hier ook (op geluid) waarnemingen van **wintertaling** en **waterral** (2 territoria). Vanaf eind februari arriveerden successievelijk de verschillende soorten zomergasten, beginnend met de **tjiftjaf**, gevolgd door o.a. **blauwborst**, **zwartkop**, **fitis**, **rietgors**, **tuinfluiter**, **grasmus**, **kleine karekiet** en als nieuwkomer de **Cetti's zanger**. Al deze struweel- en moerassoorten deden het goed in vergelijking met de vorige telling, behalve de **fitis**. Als laatste kwamen de **bosrietzanger** (16 territoria) en de **sprinkhaanzanger** (4 territoria).

Figuur 9. Manshoog rietgras groeide op de meeste weiden, 21 mei 2025

Door de hoge begroeiing (vanaf het begin, later nog verder doorgeschoten tot soms meer dan manshoog) was er feitelijk geen broedgelegenheid voor groundbroeders en typische weidevogels. Daarvoor moet het grasland kort gemaaid zijn, liefst met afwisseling van ruigere stukken.

Beekdal van de Beerze, met oude bomen op dijkjes erlangs

Op de Beerze waren slechts enkele **wilde eenden** te zien. Wel werden verschillende keren **ijsvogels** waargenomen, maar we hebben geen nestplaats kunnen vinden. In de hoge bomen (eiken, populieren) op de dijkjes zaten talrijke **boomkruipers** en later in het seizoen ook veel

bonte vliegenvangers. Vooral in het noordelijke deel zien we meer van die typische holenbroeders zoals **holenduiven** en **spreeuwen**.

Figuur 10. Nieuwe meanders in de Beerze, 12 juli 2025

Ouder wordend bos op drogere gedeeltes

Zoals verwacht vinden we hier de meeste spechten waarbij, zoals we eerder in andere gedeeltes van de Kampina zagen, de **grote bonte specht** afneemt en de **middelste bonte specht** toeneemt. Dat kan samenhangen met het ouder en dus zwakker worden van met name de populieren en eiken in het gebied waar de **middelste bonte specht** de voorkeur voor heeft. De **kleine bonte specht** vinden we ook vooral in de oude populieren. De **groene specht** en de **zwarte specht** hebben we wel waargenomen in het gebied maar we hebben geen waarschijnlijke nestplaats van deze soorten gezien.

Andere bosvogels waren hier ook goed vertegenwoordigd, zoals **appelvink**, **goudvink**, **zanglijster**, **boomklever**, **wielewaal**, **houtduif**, en langs de randen ook enkele **boompiepers**.

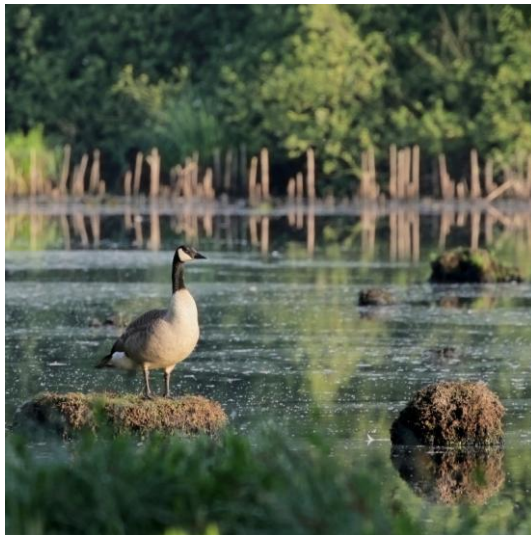

Figuur 11. Grote bonte specht (v), 12 juni 2025

Vennen en oevers

Zoals hierboven al aangegeven zijn de poelen binnen in het gebied al vrij snel drooggevallen. Van de soorten die hier bij aanvang van de telling nog gehoord werden, zoals **wintertaling**, **dodaars** en **waterral** en ook **grauwe** en **Canadese ganzen**, werden hier daardoor geen broedgevallen vastgesteld. Ook voor de **graspiepers** die aanwezig waren toen de oevers droogvielen was er uiteindelijk geen geschikte plek om te broeden omdat hier al snel de begroeiing te dicht en te hoog werd.

Gelukkig was er voor soorten als de **dodaars**, verschillende eenden, **meerkoeten** en **waterhoentjes** een alternatief in het overgebleven gedeelte van de Heilooop tegen de Brinksdijk aan. De aanwezige begroeiing langs en op de oevers biedt uitstekende dekking voor broedende watervogels. In de wat hogere wilgen en berken opstand was plaats voor **rietgors**, **blauwborst**, **rietzanger** en op de vochtige oevers liepen **witte** en soms ook **grote gele kwikstaart**. Bij bijna elk bezoek werden ook **ijsvogels**

Figuur 12. Grote Canadese gans bij de poel midden in het gebied, 30 april 2025

waargenomen. Op de dijk stonden vroeg in de ochtend talrijke ganzen en, in het begin soms ook veel **grote zilverreigers**, incidenteel ook **lepelaars** en **ooievaar**. Kortom een uitzonderlijk rijk vogelbiotoop, dat hier ontstaan is na de demping van de Heilooop en die zeker speciale bescherming verdient. Al was het alleen maar voor de **dodaars** die het elders op de Kampina moeilijk heeft.

BESPREKING VAN ENKELE SOORTEN EN SOORTGROEPEN

Roofvogels

In het verleden was er stevast een broedpaar **wespendief** in de Logtse velden (Koningsvelden). Dit jaar hebben we wel waarnemingen gedaan van de wespendief maar geen broedgeval kunnen vaststellen. Waarschijnlijk komen de wespendieven die we hebben gezien uit het aangrenzende gebied van de Smalbroeken.

Figuur 13. Wespendief boven de Logtse velden, 31 mei 2025

Wel is er een waarschijnlijk broedgeval van de **buizerd** en mogelijk van een **sperwer**. Ook werd de **havik** meerdere keren overvliegend waargenomen. Eenmaal werd een **bruine kiekendief** gezien.

Al met al waren er dus maar weinig roofvogels in het gebied, zeker in vergelijking met andere delen van de Kampina. Door de hoge waterstand in het gebied in de winter en het vroeg voorjaar waren er veel “verdronken” molshopen en muizennesten, waardoor er in het broedseizoen van de roofvogels weinig prooidieren voorhanden waren.

Uilen

Bij het eerste avondbezoek in februari werd de roep van een mannetje **bosuil** gehoord en even later zagen we er een over de dijk vliegen naar het naastgelegen gebied aan de Achtbundersedijk. Op die plek werden bij het avondbezoek op 11 juni jonge bosuilen gehoord, zodat hier een succesvol broedgeval lijkt te hebben plaatsgevonden.

Riet-, water- en moerasvogels

Door de uitbundige groei van het rietgras en de overal aanwezige wilgenstruwelen is het gebied is het een eldorado voor vogels als **kleine karekiet** (15 paar), **blauwborst** (6), **bosrietzanger** (16), **tuinfluiter** (21) en **grasmus** (21 paar). Uitzonderingen waren de **fitis** en de **spotvogel**. De **fitis** werd ook in andere delen van de Kampina veel minder waargenomen, wat te maken kan hebben met de eigenaardigheid van deze soort die jaarlijks in zeer wisselende aantallen uit de overwinteringsgebieden terug kan keren, De **spotvogel** was hier altijd al een zeldzame verschijning en heeft ook meer een voorkeur voor hogere houtwallen.

Langs de Beerze en de gedempte Heiloo werden geregeld **ijsvogels** en **grote gele kwikstaarten** gezien.

De Raaf

Er waren incidentele waarnemingen van de **raaf**. De eerste waarneming was op 8 maart van een paar in het midden van het gebied, daarna weer een paar op 23 maart meer noordelijk in een gedeelte met grote oude eiken tussen de noordelijke en de middelste grote weide. Hier werd ook op 31 mei weer een paar waargenomen en iets later vloog een paar met 4 jongen vanuit het gebied richting Banisveld. Hoewel we dus geen nest gevonden (en ook niet gezocht) hebben, is het zeer waarschijnlijk dat er in ons gebied een succesvol broedgeval van de **raaf** heeft plaatsgevonden. Dit is een noviteit voor deze plot en past in de trend van de steeds verdere uitbreiding van deze soort na de succesvolle herintroductie van deze soort vanaf 1969 die tot duidelijk herstel van de soort leidde sinds 1990.

Nachtzwaluwen en Houtsnippen

Terwijl het naastgelegen gebied van de Smalbroeken een hotspot is van de **houtsnip** (14 baltsende mannetjes tijdens avondbezoek) was in het gebied van de Logtse velden het aantal waarnemingen van de **houtsnip** minimaal. In het vroege voorjaar werd een enkele maal (26 februari) een houtsnip opgestoten. Dit zou nog een overwinteraar of doortrekkend exemplaar kunnen zijn geweest. Ook op 30 april en 10 mei werd een opvliegende houtsnip waargenomen en bij het avondbezoek op 11 juni was er 1 enkele waarneming van een baltsend mannetje. Mogelijk is de combinatie van de zeer hoge waterstand in het vroege voorjaar en de sterke overwoekering van de weide gebieden in de rest van het voorjaar ongunstig om te zorgen voor foerageergebieden voor de **houtsnip**.

Eigenlijk tegen de verwachting werd bij twee avondbezoeken (op 11 juni en 3 juli) een waarneming gedaan van foeragerende **nachtzwaluwen**. Het is bekend dat deze soort behoorlijk grote afstanden van de nestplaats aflegt om voedsel te zoeken. Waarschijnlijk gaat het dus om exemplaren die broeden in de drogere gedeeltes van de Kampina zoals in Baltsvoort of langs de Melaniedreef.

OVERIGE FAUNA

Zoogdieren

Nadat in de loop van maart het gebied weer grotendeels drooggefallen was werden er incidenteel **hazen** waargenomen. Later werden regelmatig **reeën** gezien en gehoord. Zoals hierboven al vermeld werden er veel verdrinken molshopen en muizennesten gezien, waardoor er voor roofdieren als de vos weinig voedsel lijkt te zijn, net als voor de roofvogels. Wel werd eenmalig een **hermelijn** gezien op de dijk langs de gedempte Heiloo. Door de hogere ligging kunnen hier natuurlijk nog wel de nodige muizen en mollen gevonden worden. Hier werd ook eenmaal een verwilderde **huiskat** gezien.

Insecten

Hoewel de aantallen vlinders en libellen dit voorjaar over het algemeen tegenvielen, waren er toch een aantal leuke waarnemingen. Zo werd er een **grote vos** gezien langs de Logtse baan (19 maart) en een **koninginnepage** (12 juli) en verschillende **beekrombouten** (**10 mei**).

Figuur 14. Grote vos, Logtse baan, 19 maart 2025

FLORA

Hoewel wij geen uitgebreide plantenkennis pretenderen, was ook voor ons evident dat de flora in dit gebied te maken had met enkele sterk woekerende soorten, waarvan het meer dan manshoge rietgras op alle weides het meest evident aanwezig was. De hier en daar, na het droogvallen van de graslanden, nog aanwezige blauwe zegge ging daarin volledig ten onder. Op sommige stukken overheerste de stijve zegge in grote velden. Later stonden op de iets hoger gelegen gedeeltes ook de watermunt en verschillende soorten tandzaad meer dan een meter hoog. Ook de bodem van de “restant vennen” raakte er uiteindelijk mee begroeid.

Al met al ligt hier een duidelijk probleem voor het beheer van dit gebied, waarbij de vraag beantwoord moet worden welke natuurwaarden de voorrang moeten krijgen boven andere. Aan vroeger en vaker maaien en afvoeren valt dan waarschijnlijk niet te ontkomen. Wellicht

biedt zgn. Sinusbeheer zoals gepromoot door de Vlinderstichting ter verhoging van de biodiversiteit hiervoor een leidraad.

Op de dijk langs de gedempte Heilooop was kennelijk een bloemrijk mengsel planten gezaaid, met fraaie maar soms onlogische soorten zoals de wilde pastinaak. Ondanks deze fraaie begroeiing waren er maar weinig insecten te zien. Net toen het weer warmer werd en dus gunstiger voor vlinders, is deze berm gemaaid (begin juli) tegelijk met de verschillende grote weides.

Figuur 15. Bloemrijk kruidenmengsel langs de gedempte Heilooop, 31 mei 2025.

Conclusie en aanbevelingen

CONCLUSIES

- Geslaagde telling, ondanks aanvankelijk zeer hoge waterstand.
- Ouder wordend bos met toename van kenmerkende soorten, spechten handhaven zich. Nieuwkomer de **raaf**.
- Sterk fluctuerende waterstand en hoog opschietende begroeiing is nadelig voor grondbroeders (**graspiepers, watersnippen, houtsnippen, steltlopers**).
- Door hoge waterstand weinig prooidieren voor **roofvogels**.
- Riet- en struweelvogels zeer goed vertegenwoordigd, nieuwkomer **Cetti's zanger**, weinig **fitissen**.
- Waterpartij langs Heiloo is waardevolle uitbreiding van dit plot.
- Roofvogels vielen wat tegen, net als het ontbreken van broedgevallen van **grote zilverreiger** (en **zwarte ooievaar....**)

AANBEVELINGEN

- Waterstand zou voor dit gebied apart regelbaar moeten zijn.
- Flora neigt naar overwoekering door beperkt aantal soorten, weinig typisch "blauwgrasland" over. Aan de hoogte van o.a. rietgras af te meten is het gebied veel te voedselrijk. Stikstofdepositie of verrijking door overstroming met water uit de Beerze?
- Wel zeer waardevolle biotoop voor riet- en struweelvogels. Dichtheden van kleine karekiet, blauwborst en bosrietzanger hoger dan waar ook op de Kampina.
- Maaibeleid voor graslanden zou moeten worden aangepast aan belangrijkste natuurwaarden (welke is dat?). Daarbij hoeft geen rekening te worden gehouden met grondbroeders want die zijn er niet. Wellicht is zgn. Sinusbeheer, zoals o.a. bepleit door de Vlinderstichting i.s.m. de provincie Noord Brabant hier toepasbaar.
- Maaibeleid langs (gedempte) Heiloo niet ideaal (te vroeg) voor veel vlinders en andere insecten. Loskoppelen van maaien van graslanden.
- Nieuwe waterpartij langs de Heiloo is waardevolle extra biotoop en verdient speciale bescherming, zodat het niet droogvalt.

Bijlagen

Soortkaarten van alle soorten met 1 of meer territoria.
(9703_Logtse_Velden_2025.pdf)

JAH/ november 2025